ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

www.karnatakayakshaganaacademy.com

ಪ್ರಾಯೋಜಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ

ಕುವಲಯಾಶ್ವ

ಕವಿ

ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್.

ಅಂತರಜಾಲ ಆವೃತ್ತಿ, ಸಹ-ಪ್ರಕಾಶಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನ ನಿರ್ವಾಹಕರು

ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ®

Email: yakshaprasangakosha@gmail.com
Blog: www.yakshaprasangakosha.com

ಆವೃತ್ತಿ ೧.೦ ಜುಲೈ ೩೦, ೨೦೧೯

ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ®

Email: yakshaprasangakosha@co.gmailm, yakshavahini@co.gmailm Blog: www.yakshaprasangakosha.com

ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿಯ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶ ಯೋಜನಾ ಸಮೂಹ

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ:

ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್. (ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರು), ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ, ದಿನೇಶ ಉಪ್ಪೂರ, ಅಶೋಕ್ ಮುಂಗಳಿಮನೆ

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ:

ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ ಪಾಠಕ್, ವಿದುಷಿ ಸುಮಂಗಲಾ ರತ್ನಾಕರ್, ರಾಜಗೋಪಾಲ ಕನ್ಯಾನ, ಶಶಿರಾಜ ಸೋಮಯಾಜಿ, ಅವಿನಾಶ್ ಬೈಪಾಡಿತ್ತಾಯ, ಮಹೇಶ್ ಪದ್ಯಾಣ, ನಾರಾಯಣ ಹೆಬ್ಬಾರ್

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿ:

ರವಿ ಮಡೋಡಿ (ಯೋಜನಾಧ್ಯಕ್ಷ), ಡಾ. ಪ್ರದೀಪ್ ಸಾಮಗ (ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ), ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ (ಯೋಜನಾ ಸಹಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ), ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಹೊಳ್ಳ, ಕಜೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್, ಲ ನಾ ಭಟ್, ಅಜಿತ್ ಕಾರಂತ್, ಇಟಗಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್, ಅಶ್ವಿನಿ ಹೊದಲ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಸುಣ್ಣಂಗುಳಿ, ವಿದ್ಯಾ ಹೆಗಡೆ ಕವಿತಾಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಶಿವಕುಮಾರ ಬಿ. ಅಳಗೋಡು

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು:

ಗಣಪತಿ ಭಟ್ ಪಿ, ವಸುಮತಿ ಜಿ., ಅನಿತಾ ಎಂ. ಜಿ. ರಾವ್, ರಂಜನ ಭಟ್, ಶಶಿಕಲಾ ಮೂರ್ತಿ, ರಘುರಾಜ್ ಶರ್ಮ, ಚಂದ್ರ ಆಚಾರ್, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಾಗವತ್, ಉಮೇಶ್ ಶಿರೂರು, ವೆಂಕಟೇಶ್ ಹೆಗಡೆ, ವೆಂಕಟೇಶ್ ವೈದ್ಯ, ಕೆ. ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ಸತೀಶ್ ಯಲ್ಲಾಪುರ, ಮಯೂರಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ನಾಯಕ್, ರವಿ ಕಾಮತ್ ಕುಮಟಾ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮರಾಠಿ, ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ನಾಯಕ್, ರಘುರಾಜ್ ಶರ್ಮಾ

ಸಹಕಾರ:

ಪ್ರಸಂಗ ಕವಿಗಳು:

ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತ, ಹೊಸ್ತೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತ, ಪ್ರೊ. ಎಮ್. ಎ. ಹೆಗಡೆ, ಡಾ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್., ಎಂ. ಆರ್. ವಾಸುದೇವ ಸಾಮಗ, ಎಂ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಮಧುಕುಮಾರ್ ಬೋಳೂರು, ಅಗರಿ ಭಾಸ್ಕರ ರಾವ್, ಅಂಬರೀಷ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಶಿವಕುಮಾರ ಬಿ. ಅಳಗೋಡು, ದಿನೇಶ ಉಪ್ಪೂರ, ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ಇಟಗಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್, ವಿಶ್ವವಿನೋದ ಬನಾರಿ, ಮಧೂರು ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣ

ಕವಿಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಂಗಯಾದಿ:

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಡಾ. ಪಾದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣುಭಟ್

ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:

ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ & ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ (ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಂಗ, ಉಡುಪಿ, ಯಕ್ಷಸಿಂಚನ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕ ಒದಗಣೆ ಮತ್ತಿತರ:

ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಉರಾಳ್, ಅಗರಿ ಭಾಸ್ಕರ ರಾವ್ , ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಾಗವತ್, ಶ್ರೀಪಾದಗದ್ದೆ, ಮುರಳಿ ಶ್ರೇಣಿ, ಅನಂತ ದಂತಳಿಕೆ, ಗುರುನಂದನ್ ಹೊಸೂರು, ನಾರಾಯಣ ಶಾನುಭಾಗ, ನಾರಾಯಣ ಯಾಜಿ, ಶೇಷಗಿರಿಯಪ್ಪ, ಎಸ್ ಎಮ್ ಹೆಗಡೆ, ದಿವಾಕರ ಹೆಗಡೆ, ನಿತ್ಯಾನಂದ ಹೆಗಡೆ ಮೂರೂರು, ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ.ಎಸ್, ರವೀಂದ್ರ ಐತುಮನೆ, ಗುರುರಾಜ ಹೊಳ್ಳ ಬಾಯಾರು, ಸುರೇಶ್ ಹೆಗಡೆ ಬೆಳಸಲಿಗೆ, ಮನೋಹರ ಕುಂದರ್, ನಂದಳಿಕೆ ಬಾಲಚಂದ್ರ ರಾವ್, ರಘುರಾಮ್ ಮುಳಿಯ, ಸುಧಾ ಕಿರಣ್ ಅಧಿಕಶ್ರೇಣಿ, ಮಹಾಬಲಮೂರ್ತಿ ಕೊಡ್ಲೆಕೆರೆ, ಎ. ಎನ್. ಹೆಗಡೆ, ಮುರಳೀಧರ ಉಪಾಧ್ಯ

ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆ

ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ:

ಮಲ್ಪೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ (ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರು), ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್., ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ದಿನೇಶ ಉಪ್ಪೂರ, ಡಾ. ಪ್ರದೀಪ ಸಾಮಗ, ರಾಜಗೋಪಾಲ ಕನ್ಯಾನ, ಶಶಿರಾಜ ಸೋಮಯಾಜಿ, ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ ಪಾಠಕ್, ವಿದುಷಿ ಸುಮಂಗಲಾ ರತ್ನಾಕರ್, ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಹೊಳ್ಳ, ಕಜೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್, ಲ ನಾ ಭಟ್, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮಯ್ಯ (ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಪರಿಶೋಧಕರು)

ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿ:

ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ (ಅಧ್ಯಕ್ಷ), ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ (ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ), ರವಿ ಮಡೋಡಿ (ಖಜಾಂಚಿ)

ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ:

ಅಶೋಕ್ ಕೊಡ್ಲಾಡಿ, ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ

ಪುಸ್ತಕ ಸಹಾಯ:

ವಿದುಷಿ ಸುಮಂಗಲ ರತ್ನಾಕರ್, ಮಂಟಪ ಪ್ರಭಾಕರ ಉಪಾಧ್ಯ, ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ, ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ

ಮೊದಲ ಮಾತು

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಸಂಗಸಾಹಿತ್ಯ. ಅದು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಏಕಮಾತ್ರ ಲಿಖಿತಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಹೌದು. ಅದರ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅಡಿಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಅಂದಾಜಿಸಿದಂತೆ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದೆ. ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ನೂರಾರು ಹೊಸಕೃತಿಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಬೇಕೆಂಬುವರಿಗೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಅರ್ವಾಚೀನ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮುದ್ರಣ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುದ್ರಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತಷ್ಟು ತೊಡಕಿನದು. ಹೀಗಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ನಾಶವಾಗಿವೆ; ಮತ್ತಷ್ಟು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ದ್ಯೋತಕಗಳು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಛಂದೋ ವೈವಿಧ್ಯದ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೀರಿಕೊಂಡು ಸುಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆ. ಅದರ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಂಭೀರವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗಳ ಅಲಭ್ಯತೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಕಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವವರಿಗೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ತನ್ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಅದೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವೆಬ್ಸೈಟಿನ ಮೂಲಕ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ತಲುಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬೇಕಾದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ, ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಆಪ್ತವಾದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ನೆರವು ದೊಡ್ಡದು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೈಜೋಡಿಸಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸರ್ವಸದಸ್ಯರ ಸಹಮತವಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೃತಿರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಸಹಕರಿಸಿದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ, ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಚಿವರನ್ನೂ, ಸರ್ಕಾರವನ್ನೂ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎ. ಹೆಗಡೆ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಎಸ್. ಎಚ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್
ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶ ಯೋಜನೆ

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಕೃತಿಗಳು ಅವಜ್ಞೆಗೊಳಗಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪ್ರಯೋಗದ ಆಧಾರ ಪಠ್ಯಗಳು. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗಕವಿಗಳು ಬರೆದ ಗೀತೆಗಳು ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಮೇಲಾಗಿದ್ದು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಖಿಲವಾಗದಂತೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಾಪಿಡುವುದೂ, ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೂ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶದ ಉದ್ದೇಶ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದು ಅಂತರಜಾಲವೇ ಸೂಕ್ತ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಅಂತರಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪ್ರಸಂಗವೂ, ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನುಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮುದ್ರಣ ದೋಷಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣ ದೋಷಗಳು, ಗ್ರಾಮ್ಯಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದಾದ ಶೈಥಿಲ್ಯ, ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಕೂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ಉಂಟಾದ ದೋಷಗಳು, ಮಟ್ಟುಗಳ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ತಪ್ಪಿನಿಂದ ನುಸುಳಿದ ದೋಷಗಳು, ಆಟ ಆಡಿಸುವಾಗ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾಗವತರು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಅನ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪದಗಳು ಮುದ್ರಿತರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿರುವುದು, ಮುದ್ರಣವಾಗುವಾಗ ಕೆಲವು ಪದಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುವುದು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಕವಿಯು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಸುಂದರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾಂತರವನ್ನೋ, ಅಪಾರ್ಥವನ್ನೋ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಈಗ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ದೋಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನಮಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ 'ಪ್ರಸಂಗಕೋಶ'ದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗವು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್.
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ
ಸಹ ಸಂಪಾದಕರು

ರವಿ ಮಡೋಡಿ
ಯೋಜನಾಧ್ಯಕ್ಷರು

ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ

ಯಕ್ಷಗಾನವು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡ ನವಿಲುಗರಿಯು. ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವತ್ತ ಅಂತರಜಾಲದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾಣ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಯಾದಿ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶ ಇವೆರಡು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಪ್ರಸಂಗಕವಿಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು, ಪ್ರಾಯೋಜಕರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಯಕ್ಷಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ವಿನಮ್ರ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಪ್ರಾಯೋಜಕತ್ವ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕನಸುಗಳು ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಲಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸಹಕಾರ, ಸಹಾಯ, ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕೆ ನಾವು ಚಿರಋಣಿಗಳು.

ಪ್ರೊ. ಮಲ್ಪೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ, ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ, ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸ್ಥ

ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸ್ಥ

ರವಿ ಮಡೋಡಿ, ಖಜಾಂಚಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸ್ಥ

ಸಾರಾಂಶ

ಪ್ರಸಂಗ ವಿಧ:

ಪೌರಾಣಿಕ

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥ:

ಮಹಾಭಾರತ, ಹರಿವಂಶ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣ

ಭಾಷೆ:

ಕನ್ನಡ

ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕಾಶನಗಳ ವಿವರ:

ಉಡುಪಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ

ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯ ವಿವರ:

ಈ ಅಂತರಜಾಲ ಆವೃತ್ತಿಯು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಉಚಿತವಾಗಿ ಹಂಚಲ್ಪಡುವುದೇ ಜಂಟಿ ಪ್ರಕಾಶಕರ ಘನ ಉದ್ದೇಶವು. ಈ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ಯಾ ಅಂತರಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಹಂಚಲು ಯಾವುದೇ ಅಭ್ಯಂತರ ಇಲ್ಲ. ಮೂಲ ಪ್ರಕಾಶನಗಳ ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟು ಪದ್ಯಗಳು:

೭೪

ಪಾತ್ರಗಳು:

ಮಹಾವಿಷ್ಣು, ಧುಂಧು, ಉತ್ತಂಕ, ಬೃಹದಶ್ವ, ಕುವಲಯಾಶ್ವ, ದೃಢಾಶ್ವ, ಸೈನಿಕರು

ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶ:

ಹರಿವಂಶ, ಮಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕುವಲಯಾಶ್ವನ ಕಥೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಉತ್ಪಾತಕ್ಕೂ ಪೌರಾಣಿಕ ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಥೆ. ಮಧುಕೈಟಭರ ಮಗನಾದ ಧುಂಧು ನಾಮಕನಾದ ರಕ್ಕಸ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಉತ್ಪಾತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಮರುಭೂಮಿಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಉಜ್ವಾಲಕಾಶ್ರಮ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಪೋನಿರತನಾದ ಉತ್ತಂಕ ಮುನಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸ ಬೃಹದಶ್ವನಲ್ಲಿ ದೂರಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಆಗಲೇ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಮಗ ಕುವಲಯಾಶ್ವನನ್ನು ಮುನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಕುವಲಾಯಶ್ವನು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಧುಂಧು ದಾನವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಧುಂಧುಮಾರನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಬಯಲಾಟ ಎರಡಕ್ಕೂ ಹೊಂದುವ ಈ ಕೃತಿ ಅನೇಕ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಯಶಸ್ವೀ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೋಟದಿಂದ ಕುತೂಹಲದ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಕಥಾನಕ. ಉತ್ಪಾತ, ಮರುಭೂಮಿಯ ಉರಿ, ಉತ್ತಂಕ ಮತ್ತೆ ಉದಂಕನಾಗಿ ಹೋದಲ್ಲಿ ನೀರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಉತ್ತಂಕ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕಥೆ ಕುವಲಯಾಶ್ವ.

ಕವಿ ಪರಿಚಯ:

ನಿವೃತ್ತ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕ. ಸಾಹಿತಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಅರ್ಥಧಾರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಂಗ ಕರ್ತೃ. ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿಮರ್ಶಕ. ಊರು-ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸನಗರ ತಾಲೂಕು, ನಿಟ್ಟೂರು ಬಳಿಯ ಧರೇಮನೆ. ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಯಲ್ಲಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಯಕ್ಷಗಾನದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತ. ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ, ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾಗಿ ಪಳಗಲು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಉಡುಪಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೊಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ರಚಯಿತ. ಉಡುಪಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಲಿಕಾ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೧೩ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸುಮಾರು ನೂರಾಮೂವತ್ತು ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೂರಾರು ವಿಮರ್ಶೆಗಳು, ಚಿಂತನೆಗಳು ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಯ `ಯಕ್ಷಲಹರಿ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ೨೪ ವರ್ಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ. ಹಲವು ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು, ಸಪ್ತಾಹಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ, ವಿವಿಧ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆಯೋಜಿಸಿರುವ ಆಟ-ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕನಕಾರರಾಗಿ ಮತ್ತು ಗೋಷ್ಠಿ, ಕಮ್ಮಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅನುಭವ. ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ. ಅವಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಚ್ಛಕರಾಗಿ, ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸಂಚಾರಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿ ಹೊಸಬೆಟ್ಟು ಸುರತ್ಕಲ್ ಇದರ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ.ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ. ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ರಂಗ ವಿಮರ್ಶೆ, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ, ನಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದೂ ಹವ್ಯಾಸ. ಹಾಸ್ಯ ಬರಹ ಕುರಿತ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನವೂ ಬಂದಿದೆ. 'ಬಸ್ಸು ಜಟಕಾ ಬಂಡಿ' ಎಂಬ ನಗೆ ಲೇಖನಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರ ಮಠದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಗುರುಗ್ರಂಥಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ, ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ, ಮಹಾಮುನಿ ಶುಕ ಎಂಬ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ದ್ವಿತೀಯ ಬಿ. ಕಾಂ ಪದವಿ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ `ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನ' ಪ್ರಸಂಗದ ಪಾಂಡವ ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣದ ಒಂದು ಭಾಗ ಪಠ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪತ್ರಿಕೆ `ಕಣಿಪುರ'ದಲ್ಲಿ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಅಭಿಜಾತ ಕವಿಗಳು ಎಂಬ ಅಂಕಣವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳ ಪರಿಚಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ `ಸುದಿನ ಸುರಭಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ `ಪುರಾಣ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳು' ಎಂಬ ಅಂಕಣ ಬರಹ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರ ಮಠದ `ಧರ್ಮಭಾರತೀ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ `ವೀರತಪಸ್ವಿ' ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಉಡುಪಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಂಗ ಸಂಸ್ಥೆ ೨೦೧೫ನೇ ಸಾಲಿನ `ತಲ್ಲೂರು ಕನಕ ಅಣ್ಣಯ್ಯ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕುರಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಾಧನಾವಲೋಕನ, ಅವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ-ಆಶಯ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಳಕೆ ಕುರಿತಾಗಿ ಯಕ್ಷ ವಿದ್ವತ್ ಲೋಕ ಭಾಷಣ-ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ದಿನವಿಡೀ ನಡೆಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಅಕಾಡೆಮಿ ಶ್ರೀಧರರ `ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಲಿಕಾ' ಕೃತಿಗೆ ೨೦೧೧ನೇ ಸಾಲಿನ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ೨೦೧೬ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೧೧ನೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ೨೦೧೬ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ `ಶಂಭುಹೆಗಡೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಟ್ಯೋತ್ಸವ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. `ಜಡಭರತ' ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದು,`ಅಸುರ ಗುರು' ಬೃಹತ್ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಇವರು ಬರೆದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು: ಕಬಂಧ ಮೋಕ್ಷ, ಸುದ್ಯುಮ್ನ, ಆದಿನಾರಾಯಣ ದರ್ಶನ, ಕುವಲಯಾಶ್ವ, ಗರುಡ ಪ್ರತಾಪ, ಬಾಲಭಾರತ, ಸತ್ವಶೈಥಿಲ್ಯ, ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನ, ಪರೀಕ್ಷಿತ-ಆಸ್ತೀಕಜನ್ಮ, ಜನಮೇಜಯ, ಶುಕ್ರಸಂಜೀವಿನೀ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಜಡಭರತ, ಸಮ್ರಾಟ್ ಮರುತ್ತ, ಕುಜ್ರಂಭ ಕಂದರ, ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ, ಯೋಗಾವತಾರಂ, ಫಲ್ಗುಣೀ ತೀರ್ಥ ಮಹಿಮೆ, ವೀರ ಚಿತ್ರಧ್ವಜ, ಶ್ರೀರಂಗ ರಾಯಭಾರ, ನಾಲಾಯನೀ, ಬಕನ ಬಂದಡಿ, ಅಂಗಾರಪರ್ಣ ವೃತ್ತಾಂತ, ಧೌಮ್ಯಪರಿಗ್ರಹ, ದ್ರೌಪದೀ ಸ್ವಯಂವರ, ದುರ್ಗಮಾಸುರ ವಧೆ, ಶರವೂರ ಶ್ರೀದುರ್ಗೆ, ಪೃಥುಯಜ್ಞ, ಹನ್ನಾರ ರಾಮೇಶ್ವರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸ್ವರ್ಣಕಮಲ

ಟಿಪ್ಪಣಿ:

ಮಹಾಭಾರತ 'ವನಪರ್ವ'ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಮೂಲಕಥೆ 'ಹರಿವಂಶ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಮೊದಲ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿ 'ಧುಂಧುಮಾರ'ನ ಕಥೆ ಇದು. ಮಧು ಕೈಟಭರ ಮಗನಾದ ಧುಂಧು (ಹೇಗೆ ಮಗನಾದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ) ಲೋಕಕಂಟಕನಾದಾಗ ಉತ್ತಂಕ ಮುನಿಯ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅವನ ವಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ವರಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಈ ಪ್ರಸಂಗಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಪ್ರಧಾನಪಾತ್ರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಐದು ಪ್ರಧಾನಪಾತ್ರಗಳಿರುವ ಈ ಕೃತಿ ಆಟ-ಕೂಟಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ರಚಿತವಾದುದು. ತಾಳಮದ್ದಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕಂಡು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಯಲಾಟಕ್ಕೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವಿಲ್ಲ. 'ನಾವಿಷ್ಣುಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ' ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾತ್ರದಿಂದ ತೊಡಗುವಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯ ಅರಸರ ಹಿರಿಮೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಲಾಗಿದೆ - ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕುವಲಯಾಶ್ವನ ಕಥೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ

ನಾಂದಿ:
ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿ
ಗಣಪತಿಗೆ ಶಾರದೆಗೆ |
ಪರಮೇಷ್ಠಿ ಹರಿಲಕ್ಷ್ಮಿ |
ಹರಗಿರಿಜೆ ಗೀರ್ವಾಣಗಣಕೆ ಬಾಗಿ |
ಸರಸಕವಿಗಳಿಗೆರಗಿ |
ಒರೆವೆ ಹಿರಿಯರು ಹರಸು |
ತಿರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿ || 1 ||

ಮಹಾವಿಷ್ಣು :
ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವುಡೆ
ಶ್ರೀಪತಿಯು ಚಿಂತಿಸಿದ ಧೀರ ಮ |
ಹೀಪತಿಗಳಾರಿಳೆಯ ಧರ್ಮವ |
ಕಾಪಿಡುವ ಸತ್ಕುಲದೊಳೊಗೆದ ಪ್ರ | ತಾಪದವರು || 1 ||
ದೈವ ಮಾನುಷದಿಂದ ಮರ್ತ್ಯವ|
ದಿವ್ಯಕೇರಿಪ ದಿವಿಜವಂದ್ಯರ |
ಭವ್ಯತೆಯ ಬೆಳಗಿಸುವೆನೆಂದನು | ಅವ್ಯಯಾತ್ಮ || 2 || 3 ||

ಧುಂಧು :
ಭಾಮಿನಿ
ದುರುಳ ಮಧುಕೈಟಭರು ಪೂರ್ವದಿ |
ಹರಿಯೊಡನೆ ಹಳಚುತ್ತ ಬೆವರಲು |
ಉರಿದು ಪುಟ್ಟಿದನೋರ್ವ ದಾನವ ಧುಂಧುನಾಮಕನು ||
ಗುರುತರದ ತಪದಿಂ ವಿರಿಂಚಿಯ |
ವರವ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ದೇವಾ |
ಸುರಗರುಡಗಂಧರ್ವರಿಂದಲಿ ಮರಣವಿಲ್ಲೆಂದು || 1 || 4 ||

ಕಾಂಬೋಧಿ - ಝಂಪೆ
ಹರಿಹರಾದಿಗಳಿಣೆಯೆ | ಸುರರ ಸದೆಬಡಿದಿರುವೆ |
ವರವನಿತ್ತಿಹ ಬ್ರಹ್ಮ | ನರಗುರಿಗಳೇನು ||
ಉರಿದು ಮೂಲೋಕಮಂ | ಸುಡುವ ಮನದೊಳಗಿಳಿದು |
ಧರಣಿಯಾಳದೊಳುಗ್ರ ತಪಗೈದನವನು || 1 || 5 ||

ಭಾಮಿನಿ
ಭೂಮಿಯಾಳದಿ ತಪದಿ ಜ್ವಲಿಸಲು |
ಯಾಮಿನೀಚರ ಬತ್ತಿತೈ ಜಲ |
ಕ್ಷಾಮವಾವರಿಸಿತ್ತು ಸಸ್ಯಾವರಣ ಮರೆಯಾಗಿ ||
ಭೂಮಗಾತ್ರದ ದನುಜನುಸಿರಿಂ |
ಧೂಮ ದಳ್ಳುರಿ ಮಸಗೆ ನೆಲ ಮರು |
ಭೂಮಿಯಾಯಿತು ಹೂಂಕರಿಸಿ ಭೂಕಂಪನಂ ಗೈದ || 1 || 6 ||

ಉತ್ತಂಕ :
ಮಧ್ಯಮಾವತಿ - ಆದಿ
ವ್ರತಿಪತಿಯುತ್ತಂಕ ಉಜ್ಜಾಲಕದಲಿ |
ಸತತ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ವ್ರತನಿಯಮದಲಿ |
ರತಿಪತಿಪಿತನುಪಾಸನೆ ಗೈಯ್ಯುತಿರಲು |
ವ್ಯಥೆಗೊಳಗಾದನಾಶ್ರಮ ಕ್ಷಾಮಗೊಳಲು || 1 ||
ಮರಳಿನಾಳವ ಪೊಕ್ಕು ಉರಿವ ದಾನವನ |
ತರಿದು ಧರೆಯನುದ್ಧರಿಸುವಂಥ ಹದನ |
ಹರಿಯಲ್ಲದನ್ಯತ್ರ ಅರಿಯರಾರೆಂದು |
ಪರಮಯೋಗೀಂದ್ರನು ನುತಿಸಿದ ನೊಂದು || 2 || 8 ||

ಆನಂದಭೈರವಿ - ಆದಿ
ಸ್ಥಿತಿಪ ಕರುಣವಾರಿಧಿ | ರಕ್ಷಿಸು ದೇವ |
ಪತಿತೋದ್ಧರಣ ಶ್ರೀನಿಧಿ ||
ಗತಿಗಾಣೆನ್ನೈ ಲಕ್ಷ್ಮೀ | ಪತಿ ನೀನು ಮೆಯ್ದೋರಿ |
ವ್ಯಥೆಗೊಳಗಾದೆಮ್ಮ | ಪತಿಕರಿಸೈ ತಂದೆ || 1 || 9 ||

ಕೇದಾರಗೌಳ - ಅಷ್ಟ
ಒಲಿದು ಬಂದನು ಕ್ಷೀರನಿಲಯ ಮುನೀಶಗೆ |
ಒಲವಿಂದ ಮೆಯ್ದೋರುತ ||
ಎಲೆಮನೆಯೊಳು ದಿವ್ಯತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಡು |
ತಲೆವಾಗಿ ನಮಿಸಿದನು || 1 ||
ಏಳಯ್ಯ ಮುನಿಯೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ |
ಕೇಳು ನೀ ಕರೆದುದೇಕೆ ||
ಭೂಲೋಕದೊಳು ಧರ್ಮಕರ್ಮಕೇನೆರವಾಯ್ತು |
ಶೀಲ ನೀ ಪೇಳೆಂದನು || 2 || 11 ||

ಆನಂದಭೈರವಿ - ಆದಿ
ಧುಂಧುದಾನವನಟ್ಟುಳಿ | ಬೇಯುವುದು ವ |
ಸುಂಧರೆ ವನಮಾಲಿ ||
ತಂದೆಲೋಕಕ್ಷೇಮ | ಕ್ಕೆಂದು ಬೇಡುವೆನಿದ |
ಕೊಂದು ಕಳೆಯೊ ಧರ್ಮ |
ಸಿಂಧು ಲೋಕದ ಬಂಧು || 1 || 12 ||

ಬೇಗಡೆ - ಏಕ
ಏನಮಾಡಲಿ ಮುನಿಯೆ ನನ್ನಿಂದ | ಸಂಹರಿಸಲಸದಳ |
ದಾನವನು ವರ ಪಡೆದ ವಿಧಿಯಿಂದ ||
ಮಾನವನ ಹೊರತಾರು ದುರುಳಂ |
ಗಾನುವವರಿಲ್ಲದರಿನಿಂ ನೀ |
ಕ್ಷೋಣಿಪಾಲರೊಳಗ್ರಗಣ್ಯನ |
ನೂನ ಬಲನನ್ನರಸಬೇಹುದು || 1 ||
ಹರಿಯೆ ಮಾಯಾವಿಯನು ವಧಿಸುವರು | ಸಾಮರ್ಥ್ಯಶಾಲಿಗ |
ಳಿರುವರೇ ಭೂತಳದಿ ಭುಜಬಲರು ||
ದುರುಳನವ ಹೂಂಕಾರದಿಂ ಸು |
ಟ್ಟುರುಹುವವನು ಕ್ಷಣದೊಳಗೆ ಸಹಿಸುವ |
ನರನನೆಂತರಸುವುದು ಸುರರೇ |
ಪರಿಭವಿತರೆನೆ ಮನುಜರೇಂ ಘನ || 2 || 14 ||

ಸಾಂಗತ್ಯ - ರೂಪಕ
ಯಮಿವರ ನಿನಗೀವೆನಮಿತ ಯೌಗಿಕಶಕ್ತಿ |
ಗಮನವು ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳ ||
ಶಮನಿಸುತಸುರನ ತಮದ ಮಾಯೆಯನೆಲ್ಲ |
ದಮನಿಸಿ ಗೆಲ್ಲಲುಬಹುದು || 1 ||
ನಿನ್ನೊಳು ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾದೀ ಮಹಾಶಕ್ತಿ |
ಯನ್ನು ಸತ್ಪಾತ್ರನಿಗೀಯೊ ||
ಎನ್ನಂಶದಿಂದಲುಜ್ವಲಿಪನು ಬಳಿಕಾತ |
ನನ್ನು ನಾ ಬಂದು ಕಾಯುವೆನು || 2 || 16 ||

ವಾರ್ಧಕ
ನಾರಾಯಣಂ ದಿವ್ಯಯೋಗಶಕ್ತಿಯನಿತ್ತು |
ಸಾರಲಾಲೋಚಿಸಿದ ಹರಿಶಕ್ತಿಯಂ ಧರಿಸಿ |
ಕ್ರೂರದಾನವನ ಮರ್ದಿಸಿ ಲೋಕಹಿತಗೈವ ವೀರರಾರಿಹರೆನ್ನುತ ||
ಸೂರಿಯನ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಚಕ್ರೇಶ್ವರರ |
ಪಾರ ಸಾಹಿಸಿಗಳೈ ಸದ್ಧರ್ಮಸಂಪದರು |
ಕಾರಿಯವ ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂದು ಬಂದನಯೋಧ್ಯ ಚಾರುತರ ಭೂವಲಯಕೆ || 1 || 17 ||

ಬೃಹದಶ್ವನ ಓಲಗ :

ಕಾಂಬೋಧಿ - ಝಂಪೆ

ತಪನಕುಲಸಂಭವನು | ಶ್ರಾವಸ್ತಕಾಖ್ಯಸುತ |
ನೃಪತಿಬೃಹದಶ್ವನಾಳುತಲಯೋಧ್ಯೆಯನು ||
ಸಫಲ ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಸಂತತಿ ಧರ್ಮಕರ್ಮದಿಂ |
ದಪರಿಮಿತ ವೈಭವದೊಳಿರಲು ಯೋಚಿಸುತ || 1 ||
ತರಳನಾಗಿಹ ಕುವಲಯಾಶ್ವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವಮಂ |
ಗುರುಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಮುಖರನುಮತದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ||
ತೆರಳಲನುವಾಗಿರ್ದ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆಂದು |
ಹರಿತಂದನಲ್ಲಿಗುತ್ತಂಕಮುನಿವರನು || 2 || 19 ||

ಭಾಮಿನಿ

ಮುನಿಯ ಕಂಡಿದಿರೆದ್ದು ವಿನಯದಿ |
ವನಧಿವಸನೇಶ್ವರನು ನಮಿಸುತ |
ತನಯ ಸಹ, ಮಧುಪರ್ಕ ಕೊಡಿಸುತ ಗುರುವಿನಿಂ ಬಳಿಕ ||
ಘನಮಹಿಮರಾರೆಂದು ತಿಳಿಯೆನು |
ಮನದಭೀಷ್ಟವದೆಂತೊ ತವಪದ |
ವನಜದಪ್ಪಣೆ ಶಿರದಿ ಧರಿಸುವೆನೆನುತ ಮಗುಳೆರಗೆ || 1 || 20 ||

ಆರಭಿ - ರೂಪಕ

ಕೇಳ್ವುದಯ್ಯ ಮುನಿಯು ನಾನುತ್ತಂಕನೆಂಬನು | ಭೂ |
ಪಾಲ ಲೋಕ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡುದರಿತು ಬಂದೆನು ||
ಶೀಲ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯ ತೋಷದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದೆ | ನಾ |
ಕೇಳಬಹುದೆ ನಿನ್ನ ರೀತಿ ಚಿತ್ರವೆನಿಸಿದೆ || 1 ||
ಮುನಿಯೆ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಕಾಗಿ ಪೊರಟು ನಿಂತಿಹೆ | ಎನ್ನ |
ತನಯನಿಂಗೆ ಪಟ್ಟವಿತ್ತೆ ತಪಕೆ ತೆರಳುವೆ ||
ವನದ ವ್ರತಕೆ ಹರಸಬೇಕು ಧನ್ಯನಾಗಲು | ಶಾಂತ |
ಮನದಿ ದೈವಚಿಂತೆಗೈದು ಮೋಕ್ಷ ಪೊಂದಲು || 2 ||
ಮಕುಟ ಧರಿಸಿ ಮೆರೆವ ಶಿರಕೆ ಜಟೆಯು ಶೋಭೆಯೆ | ಸತ್ವ |
ಪ್ರಕಟಗೊಳುವ ಕೈದುಗೈಗೆ ಜಪದ ಮಾಲೆಯೆ ||
ಸುಖದೊಳಿಲ್ಲ ಭುವಿಯ ರೀತಿ ಹೊಣೆಯ ತಪ್ಪುತ | ಪೋಪು |
ದಕಟ ಧರ್ಮವೇನೊ ಭೂಪ ನಿನಗೆ ಮುನಿವ್ರತ || 3 || 23 ||

ಕೇದಾರಗೌಳ - ಅಷ್ಟ

ಭುಜಬಲದಿಂದಾಳಿ | ಸುಜನರ ಪೊರೆದೆನು |
ಕುಜನರ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ ||
ಋಜುಮಾರ್ಗ ತಪ್ಪೆ ಭೂ | ವ್ರಜದೊಳಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷೋಭೆ |
ದ್ವಿಜವರ್ಯ ಪೇಳುವುದು || 1 || 24 ||

ಕೇದಾರಗೌಳ - ಝಂಪೆ

ಧುಂಧುದಾನವನೆಂಬನ | ತಪದುರಿಗೆ |
ಬೆಂದು ಪೋದೀತು ಭುವನ ||
ಬಂದು ನೀ ಸಲಹಬೇಕು | ಭೂಪಾಲ |
ರಿಂದಲ್ಲದಾರು ದಿಕ್ಕು || 1 || 25 ||

ಕೇದಾರಗೌಳ - ಅಷ್ಟ

ದೊರೆತನವನು ಬಿಟ್ಟು ಧರೆಗಿಳಿಸಿದೆ ಶಸ್ತ್ರ |
ಜರೆಯು ಬಂದಡಸಿಹುದು ||
ತರಳ ಋತಧ್ವಜ ಧುರಧೀರನಹ ನಿಮ್ಮ |
ಪರಿಚರ್ಯೆಗೊಪ್ಪಿಸುವೆ || 1 || 26 ||

ಕೇದಾರಗೌಳ - ಝಂಪೆ |

ರಾಯ ಕೇಳಾ ದುರುಳನು | ಅತಿ ಬಲನು |
ಆಯತನೆ ತವತರಳನು ||
ಮಾಯಾವಿಯನ್ನು ಗೆಲಲು | ಬೇಕು ಬಹು |
ಪಾಯ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಬಲವು || 1 || 27 ||

ಸಾಂಗತ್ಯ - ರೂಪಕ
ಗಾಲವಾನುಗ್ರಹ ದತ್ತಾಶ್ವವೇರುತ್ತ |
ತಾಳ ಪಾತಾಳ ಕೇತುಗಳ ||
ಸೀಳುತ್ತಲೊಲಿಸಿದ ಗಂಧರ್ವಕನ್ಯೆ ಮ |
ದಾಲಸೆಯನುರೂಪಿನವಳ || 1 || 28 ||

ಆರ್ಯಸವಾಯಿ - ಏಕ
ತಳುವದೆ ಕಳುಹೈಯಳವಿಯ ಗೆಲುವಡೆ |
ಜಲಜಾಂಬಕನಿಂದೊಲುಮೆಯನು ||
ಗಳಿಸುತ ಕುಲ, ಭೂತಲದೇಳಿಗೆಯಂ |
ಉಳಿಸುವ ತೆರದೊಳು ಬೆಳೆಯುವನು || 1 || 29 ||

ಕುವಲಯಾಶ್ವ :
ಭಾಮಿನಿ
ಸುತನ ಕರೆಯುತ ಪರಸುತೆಂದನು |
ಪೃಥುವಿಪಾಲರ ಪಂಕ್ತಿಯಲಿ ನೀ |
ನತುಳಸಾಧಕನೆನಿಸು ಮುನಿಯಾಜ್ಞೆಯಲಿ ದೈತ್ಯನನು ||
ಹತಿಸು ಹರಿಯನ್ನೊಲಿಸು ರವಿ ಸಂ |
ತತಿಯ ಬೆಳಗೆಂದೊಪ್ಪಿಸುತ ಭೂ |
ಪತಿ ಪೊರಟ ಸತಿಸಹಿತ ವಾನಪ್ರಸ್ಥವ್ರತಿಯಾಗಿ || 1 || 30 ||

ಸುರುಟಿ - ಏಕ
ಮುನಿಗೆ ಮಣಿದು ಜನಪ | ತವಪದ |
ವನಜದಾಜ್ಞೆ ಧರಿಪ ||
ಘನಶಕ್ತಿಯನಿತ್ತಡೆಯನುಗಾಲವು |
ತನುಮನ ವಾಕಿನೊಳನುವರ್ತಿಸುವೆನು || 1 || 31 ||

ಕಾಪಿ - ಅಷ್ಟ
ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ ಭಾನು | ಈವೆ |
ಪಕ್ಷಿವಾಹನನಿತ್ತ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯನು ||
ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳೆ ನಿನ್ನೊಳಿನ್ನು | ಸರ್ವಾ |
ಪೇಕ್ಷೆಯನೀಯುವ ಭಜಿಪುದಾತನನು || 1 ||
ಸರಯೂನದೀತೀರದಲ್ಲಿ | ನಿಂದು |
ಹರಿಯನು ನೆನೆವುದು ಏಕೋಭಾವದಲಿ ||
ಗುರಿಯ ತೋರುವನು ಶ್ರೀರಮಣ | ಮತ್ತೆ |
ಬರವ ಹಾರೈಪೆನಾಶ್ರಮದಿ ಭೂರಮಣ || 2 || 33 ||

ಕಂದ
ಇತ್ತಂ ಯೌಗಿಕ ಶಕ್ತಿಯ |
ಪೃಥ್ವೀಶಂ ದಿವ್ಯ ತೇಜದಿಂದುಜ್ವಲಿಸಲ್ ||
ಉತ್ತಂಕಂಗೆರಗುತ್ತಂ |
ಚಿತ್ತದಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಯೋಗಿವಂದ್ಯನ ನೆನೆದಂ || 1 || 34 ||

ವಾರ್ಧಕ (ಅರ್ಧ)
ಮೌನಿವರಗೆರಗಿ ತ್ರೈಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯೊಳರಸ |
ಧ್ಯಾನಿಸಿದನಷ್ಟಾಕ್ಷರೀ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರದಿಂ |
ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯೆಂದು ವೈಕುಂಠವಾಸನಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ || 1 || 35 ||

ನವರೋಜು - ಏಕ
ಕ್ಷೀರಾಂಬೋನಿಧಿಶಯನ | ಸಂ |
ಸಾರಾಂಬೋನಿಧಿತರಣ ||
ನಾರಾಯಣ ಜಯವೆನ್ನುತ ನುತಿಸುವ |
ಭೂರಮಣಗೆ ಮೆಯ್ದೋರಿದ ಶ್ರೀಹರಿ || 1 ||
ಮೆಚ್ಚಿದನೈ ಭೂಪತಿಯೆ | ಮನ |
ದಿಚ್ಛೆಯ ಬೇಡೈ ದೊರೆಯೆ ||
ಸಚ್ಚರಿತನೆ ನೀ ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದಲಿ |
ದುಶ್ಚರಿತರ ನಿರ್ಮೂಲನಗೈದವ || 2 || 37 ||

ನವರೋಜು - ಆದಿ
ನೋಡಿದನಾಕ್ಷಣ ವಿಭುವ | ತಾ |
ಹೂಡುತ ರೂಢಿಯೊಳ್ತನುವ ||
ಪಾಡುತಲಾಡುತ ನೋಡಿ | ಕೊಂ |
ಡಾಡಿದ ಬೇಡಿದ ಪ್ರೌಢಿ || 1 || 38 ||

ಶಂಕರಾಭರಣ - ತ್ರಿವುಡೆ
ಮೃದುಕರದಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಮಹಿಪನ |
ಮದನಪಿತ ಮಾಯಾವಿ ದೈತ್ಯನ |
ಸದೆವ ಸಾಹಸಿಗಾಗಿ ಶೋಧಿಸ |
ಲೊದಗಿ ಬಂದೈ ಮುನಿಪನ || ಕರುಣದಿಂದ || 1 ||
ತಂದೆಗಳ ಕೊಂದಿರುವ ತ್ವೇಷದಿ |
ಹೊಂದೆ ವರ ನಾ ಸಹಿತ ಸುಮನಸ |
ವೃಂದ ಬೆದರಿತು ಲೋಕನಾಶ |
ಕ್ಕೆಂದು ತಪದೊಳಗಿರ್ಪನು || ಧುಂಧುದೈತ್ಯ || 2 || 40 ||

ಜಂಜೂಟಿ - ಅಷ್ಟ
ಧನ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಪನ್ನಗಶಯನ | ದೈತ್ಯ |
ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿನ್ನ ಕರುಣ ||
ಎನ್ನ ಮೇಲಿರಲಾತ ಗಣ್ಯನೆ ಭಗವಂತ |
ಪುಣ್ಯಪುರುಷನೆ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯ |
ದೆನ್ನುವೆನು ಮನ್ನಿಸುತ ರಕ್ಷಿಸು || 1 ||
ಕುವಲಯಾಶ್ವವನೇರಿ ನಡೆದು | ಭೂಗ |
ರ್ಭವ ಸೇರಿದವನನ್ನು ಪಿಡಿದು ||
ಬವರಕ್ಕೆಳೆಯೊ ಭೂಪನಿತ್ತೆನವಧ್ಯತ್ವ |
ತವಿಸದಿಹ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವಿತ್ತೆನು |
ರವಿಕುಲೋದ್ಭವ ಬೆಳಗು ಸಾಹಸ || 2 || 42 ||

ಸುರುಟಿ - ಏಕ
ಹರಿಯು ಹರಸಿ ತೆರಳೆ | ಚಿತ್ತವು |
ಪರಿತೋಷದೊಳರಳೆ ||
ಧರೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ | ಕಿರೆ ಮೇಲಿನ ಕರೆ |
ಕಿರುತೊರೆಯಪ್ಪುದು | ಶರಧಿಗೆ ಸರಿ ಸಮ || 1 || 43 ||

ಮಾರವಿ - ಝಂಪೆ
ಓಲಗವನಿತ್ತು ಭೂ | ಪಾಲ ಸಚಿವನೊಳೆಂದ |
ಶ್ರೀಲಲಾಮನ ನುಡಿಯ | ಪಾಲಿಸುವ ನಡೆಗೆ ||
ಮೇಳಗೊಳ್ಳಲಿ ನಮ್ಮ | ವೀರ ಕಟ್ಟಾಳುಗಳು |
ಖೂಳನಿಹ ಠಾವಿಗಿ | ನ್ನಾಲಸವಗೊಳದೆ || 1 ||
ಸುತ ದೃಢಾಶ್ವನು ಮಣಿದು | ಪಿತನೆ ನಾವೈತಹೆವು |
ಕ್ಷಿತಿಯನುತ್ಖನನ ಗೆ | ಯ್ಯುತ ಖಳನ ಕೆಣಕಿ ||
ಧೃತಿಗೆಡಿಪೆವಾತನನು | ಸತತ ಪೀಡಿಸಿ ದಣಿಸಿ |
ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುವೆವು | ಕೊಡುವುದಪ್ಪಣೆಯ || 2 || 45 ||

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವುಡೆ
ದಂಡ ನೀ ಮುನ್ನಡೆಸೆನುತ ಭೂ |
ಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಪೇಳಲೆದ್ದು ಪ್ರ |
ಚಂಡ ಯುವಕರ ಪಡೆಯು ಪೊರಟುದ | ಜಾಂಡ ಬಿರಿಯೆ || 1 || 46 ||

ತುಜಾವಂತು - ರೂಪಕ
ಪೊರಟುದಮಮ ವೀರಸೇನೆಯು | ಕುವಲಯಾಶ್ವ |
ಸ್ಮರಿಸೆ ಬರಲಿಕೇರಿ ನೃಪತಿಯು ||
ಗುರುವಿನಾಶ್ರಮವನು ನೆನೆದು |
ಹರಿಯ ಸ್ಮರಿಸಿ ಪರಿಘ ಕುಂತ |
ಶರ ಶರಾಸನಾದಿಗಳನು |
ಧರಿಸಿ ಗದೆಯ ತಿರುಹಿ ಖಡ್ಗವ || ವೀರ ನಡೆಯ ||
ಗುರಿಯ ಪೊಕ್ಕರುಜ್ಜ್ವಲೀಕವ | ಮುನಿಪಗೆರಗೆ |
ಪರಸುತೆಂದ ಗೈವ ಕಜ್ಜವ || 1 || 47 ||

ಭಾಮಿನಿ
ಬಂದೆಯಾ ಭೂಪಾಲ ಸುತ ಬಲ |
ವೃಂದಗೂಡುತ ನೋಡು ತಪದಲಿ |
ನಿಂದ ದುರುಳನ ಹೂಂಕೃತಿಗೆ ಹೊಗೆಯಾಡುತಿದೆ ಜಗವು ||
ಬೆಂದುರಿವ ಸೈಕತವನಗೆಯುತ |
ಕೊಂದು ಕಳೆ ಕಂಟಕನ, ನಗಿಸು ವ |
ಸುಂಧರೆಯನೆನಲೆದ್ದನಾಗ ದೃಢಾಶ್ವ ಸೇನೆಸಹ || 1 || 48 ||

ದೇಶೀ - ಅಷ್ಟ
ಅಗೆದರು | ಭೂಮಿ | ಯಗೆದರು |
ಬಗೆ ಬಗೆ ಸಲಿಕೆ ಗುದ್ದಲಿ ಹಾರೆಗಳನು |
ತೆಗೆದೆತ್ತುತೆತ್ತಿ ಮರಳ ರಾಶಿಯನ್ನು || ಅಗೆದರು | ಪ ||
ಧಗಧಗಿಸುವ ಹೂಂಕಾರದ ದಾರಿಪಿಡಿದು |
ಉಗುವ ಬೆವರ ನೀರಿನಂದದಿ ಸುರಿದು ||
ವಿಗಡಭಟರು ರಾಜಸುತರು ಮುಂಬರಿದು |
ಬಗೆದು ಕಂಡರು ಪಾತಾಳದ ಗವಿಗಿಳಿದು || ಅಗೆದರು || 1 || 49 ||

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವುಡೆ
ದೀರ್ಘದೇಹದಿ ಬೆಳೆದು ತಪದಿಂ |
ಭೋರ್ಗರೆವ ದಾನವನ ನೋಡ |
ಲ್ಕಾರ್ಗಣೆಯು ಸೆಳೆದೆಂದ ನೃಪಸುತ | ಕೂರ್ಗಣೆಯನು || 1 || 50 ||

ಷಟ್ಪಾದ ಮಾರವಿ - ಏಕ
ದಡಿಗನೆ ಏಳೇಳ್ |
ಪೊಡವಿಯೊಳಡಗುತ |
ಕಡುತಪದಿಂದಿಳೆಯ ||
ಸುಡುವ ಗುರಿಯ ಹೊ |
ತ್ತಡೆ ನಡೆ ತೋರುವೆ |
ಕಡೆಗಾಂ ಶೈಮಿನಿಯ || 1 ||
ಹೊತ್ತಿಸಿರುರಿಯನು |
ಕೆತ್ತಿಸಿರಾಯುಧ |
ಕಿತ್ತೆಳೆಯುವುದೆಂದು ||
ಮೃತ್ಯುಮುಖಿನ ನು |
ಗ್ಗೊತ್ತುತಲೆರಿದರು |
ಸತ್ತ್ವದಿ ಮುಂಬಂದು || 2 || 52 ||

ಅಷ್ಟಪಾದ ಮಾರವಿ - ಏಕ
ಎದ್ದ ರಭಸದೊಳ | ಗದ್ದರಿಸಿತು ಧರೆ |
ಹೊದ್ದಿದರಾರೆಂ | ದುದ್ಧತ ರೋಷದಿ ||
ಕ್ಷುದ್ರ ಮನುಜರನು | ಮೆದ್ದು ಬಿಡುವೆನೆಂ |
ದದ್ಭುತರೂಪನು | ಒದ್ದನು ಧರೆಯನು || ಏನನೆಂಬೆ || 1 ||
ಘೋರದನುಜ ಹೂಂ | ಕಾರವ ಗೈಯುತ |
ಕಾರುತಲುರಿಯನು | ಏರಿ ಬರಲು ಕಂ |
ಡಾರುಭಟಿಸುತಲಿ | ವೀರಕುಮಾರರು |
ತೂರುತ ಶರಮಂ | ಕ್ರೂರನ ತಡೆದರು || ಏನನೆಂಬೆ || 2 || 54 ||

ಮಾರವಿ - ಮಟ್ಟೆ
ಎಲವೊ ದಡಿಗ ದನುಜ ಧರೆಯ |
ಕೊಲುವ ಕ್ಷಾಮಕೆಳೆದ ನಿನ್ನ |
ನಳಿನಮಿತ್ರಕುಲಜರಾವು |
ಛಲದಿ ಗೆಲುವೆವು || 1 ||
ನೊರಜು ನರರೆ ನಾಕ ನರಕ |
ಹರಿ ಹರಾದಿಗಳನು ಮುಕ್ಕಿ |
ಮುರಿವ ಮಾಯಕಾರ ಧುಂಧು |
ವರಿತು ತೆರಳಿರಿ || 2 ||

ಧ್ಯೇಯ ಕೆಟ್ಟುದಿರಲು ನಿನ್ನ |
ಮಾಯವೆಂದು ಬರದು ಬಲಕೆ |
ಆಯತಿಕೆಯೆ ಕಾಯಕೊಬ್ಬು |
ಬಾಯ ಬೊಬ್ಬೆಯು || 3 ||
ಹುಚ್ಚು ಸಾಹಸಿಗಳೆ ನಿಮ್ಮ |
ಕೆಚ್ಚು ನಿಲಿಪೆನೆಂದು ದನುಜ |
ಕಿಚ್ಚುನುಗುಳುತೈದಿ ಬರಲು |
ಬೆಚ್ಚಿ ಸೇನೆಯು || 4 || 58 ||

ವಾರ್ಧಕ
ದಾನವಂ ರೋಷದಿಂ ದಳ್ಳುರಿಯ ಸುರಿಸುತ್ತ
ಸೇನೆಯಂ ಸುಡುತ ಮುಂದೈತರಲ್ ತನಯರಂ |
ಭೂನಾಥ ನಿಲಿಸುತಶ್ವವನೇರಿ ಮುಂಬರಿದು ಮಾಯಾವಿಯಂ ತಡೆಯುತ ||
ಧ್ಯಾನಿಸುತ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರವನು ದಾ |
ವಾನಲೋಪಮ ದಗೆಯ ಮೇಲೆಸೆಯೆ ಜಲಮಯಂ |
ತಾನಾಗಿ ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಗೆದ್ದು ಕೋಪದಿಂ ಕ್ಷೋಣೀಶನೊಡನೆಂದನು || 1 || 59 ||

ಕಲ್ಯಾಣಿ - ಅಷ್ಟ
ಆರೆಲೊ ಮನುಜ | ತಪಕಡ್ಡ ಬಂದವ |
ನಾರೆಲೊ ಮನುಜ ||
ಘೋರತಪದಿಂ ವಿಧಿಯ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ |
ಮೂರುಲೋಕವ ಗಣಿಸದಗಣಿತ |
ಶೂರ ಮಧುಕೈಠಭಜ ಮಾಯಾ |
ವೀರ ಧುಂಧುವ ತುಡುಕ ಬಂದವ |
ನಾರೆಲೊ ಮನುಜ || 1 || 60 ||

ಮೆಚ್ಚುಗೌಳ - ಅಷ್ಟ
ಕುವಲಯಾಶ್ವನು ರವಿ ಕುಲಜನಯೋಧ್ಯೇಶ |
ನವಿತು ತಪವಗೈಯುತ ||
ಅವನಿಯ ಕ್ಷಾಮಗೈದವನೆ ಶಿಕ್ಷಿಸೆ ಬಂದೆ |
ದಿವಿಜವಿರೋಧಿ ಕೇಳು || ಕಾಳಗಕೇಳು || 1 ||
ಶಿಕ್ಷೆಯ ಕೊಡಬಂದ ವೀರ ಕೇಳೆನ್ನೊಂದು |
ಅಕ್ಷಿಯೊಳ್ ಸುಡುವೆ ನಿನ್ನ ||
ಮಕ್ಷಿಕ ವಿಷದ ಭಾಂಡವ ಪೊಕ್ಕ ತೆರನಾಯ್ತು |
ರಕ್ಷಿಪರಾರೊ ನಿನ್ನ || ಮಾನವನನ್ನ || 2 || 62 ||

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವುಡೆ
ಲೋಕಕಂಟಕ ಜಗದ ಸುಜನಾ |
ನೀಕವಿಳಿಸಿದ ಕಣ್ಣ ನೀರೇ |
ಸಾಕು ನಿನಗೆಂದೆಚ್ಚನಾತಗ | ನೇಕ ಶರವ || 1 ||
ಬಿಚ್ಚಿದನು ಮಾಯವನು ದಾನವ |
ಮುಚ್ಚಿದನು ಗೈದಂಧಕಾರವ |
ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದಾವರಿಸಿ ಗುಡುಗಿದ | ಚಚ್ಚರದಲಿ || 2 ||
ಹರಿಯ ಯೋಗಾವರಣದಿಂ ಭೂ |
ವರನ ದೇಹದೊಳುದ್ಭವಿಸೆ ಜಲ |
ಸುರಿದುದೈ ಸಂವರ್ತಮೇಘದ | ತೆರದಿ ಮಳೆಯು || 3 ||
ಆರುವಗ್ನಿಯ ಮಾಯೆಯನು ಕಂ |
ಡಾರುಭಟಿಸುತ ಬರಲು ಮುನಿಪನು |
ವೀರ ತೊಡು ತೊಡು ಬ್ರಹ್ಮಶರ ಕೊಲು | ಕ್ರೂರನನ್ನು || 4 ||
ಹರಿಯ ನೆನೆಯುತ ಮುನಿಪಗೊಂದಿಸಿ |
ವರಮಹಾಸ್ತ್ರವನೆಸೆಯೆ ದಾನವ |
ನುರುಳಿದನು ಶಿರ ಕಂಪಿಸುತ್ತಲಿ | ಧರೆಯು ಬಿರಿಯೆ || 5 || 67 ||

ಭಾಮಿನಿ
ದೇವಗಣವಭ್ರುದಲಿ ಕುಣಿದುದು |
ಭೂವಲಯ ತೋಷದಲಿ ಮುಳುಗಿತು |
ಭೂವರನು ಮಣಿಯಲ್ಕೆ ಮೇಲೆತ್ತಿದನು ಮುನಿನಾಥ ||
ಕೋವಿದನೆ ಸಾರ್ಥಕವು ಸಾಹಸ |
ಕಾವು ತುಷ್ಟರೆನುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೀ |
ದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಮೆಯ್ದೋರಿದನು ಸಕಲರಿಗೆ || 1 || 68 ||

ಮೋಹನ - ಅಷ್ಟ
ಧರಣಿಪಾಲನೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ | ದಾನವನ ಸಂ |
ಹರಿಸಿ ತೋರಿದೆ ಕೆಚ್ಚೆದೆ ||
ದುರುಳನ ದಮನದಿಂ | ಧರಣಿ ತಂಪಾಯಿತು |
ತರಣಿವಂಶಜ ಕೇಳು | ವರವೊಂದ ನೀಡುವೆ || 1 ||
ಶ್ರೀಮನೋಹರ ನಿನ್ನಲಿ | ಸದ್ಭಕ್ತಿಯೊಂ |
ದೇ ಮನದೊಳಗಿರಲಿ ||
ಸ್ವಾಮಿ ಕೇಳೆಮ್ಮನ್ವ | ಯವ ಬೆಳಗಿಪುದೆಂದು |
ಭೂಮಿಪನೆರಗೆ ತ | ಥಾಸ್ತು ಎನ್ನುತ ಪೇಳ್ದ || 2 ||
ಧುಂಧುವ ಕೊಂದೆಯಾಗಿ | ಭೂಪಾಲನೆ |
ಧುಂಧುಮಾರನು ನೀನಾಗಿ ||
ಹೊಂದುತ ಪೆಸರ ವ | ಸುಂಧರೆಯಾಳೆಂದು |
ಇಂದಿರೇಶನು ಮುನಿ | ಗೆಂದ ಮತ್ತೊಂದನು || 3 || 71 ||

ಮಧುಮಾಧವಿ - ತ್ರಿವುಡೆ
ಕ್ಷಮೆಯ ಕ್ಷಾಮವ ಕಳೆದು ಕ್ಷೇಮಕೆ |
ಶ್ರಮಿಸಿದೈ ನೀ ಮುಂದುದಂಕನು |
ಅಮಿತಜಲಸಂಪನ್ನವಾಗಲಿ |
ಯಮಿಯೆ ನೀನಿಹ ತಾವಲಿ || 1 || 72 ||

ಭಾಮಿನಿ
ಧನ್ಯರೆಂದರಗುತ್ತ ನುತಿಸಲು |
ಪುಣ್ಯಪುರುಷನು ಪರಸುತೈದಲು |
ಮುನ್ನಿನಂತುಜ್ವಾಲಕಾವನ ಬೆಳಗೆ ನಳನಳಿಸಿ ||
ತನ್ನ ನಗರಿಯ ಸೇರಿ ಭೂವರ |
ಪನ್ನತಿಕೆಯಿಂದಾಳಿ ತಪನಕು |
ಲೋನ್ನತಿಯ ಸಾಧಿಸುತ ಮೆರೆದನು ರಾಜತೇಜದಲಿ || 1 || 73 ||

ಮಂಗಳ :
|| ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕ ||
ಲೋಕ ಕಂಟಕರವಿವೇಕವನಿಳಿಸಲು |
ಭೂಕೃತ ಕಾರಣ ಬೆಳೆಸಿ ||
ಲೋಕವಂದ್ಯರ ಸುಗುಣೈಕರ ಸಹಸವ |
ಸ್ವೀಕರಿಸುವಗೆ ಮಂಗಲವು || 1 || 74 ||

*****ಶುಭ*****

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಾಯೋಜಕರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮೂಲ ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಉಡುಪಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ

ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರತಿ ಆಧಾರ: ಉಡುಪಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಟಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಲಿಕಾ

ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರತಿ ಕೊಟ್ಟವರು: ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ. ಎಸ್.

ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರತಿ ಒದಗಣೆಗೆ ಸಹಕಾರ: ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ. ಎಸ್.

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರತಿ ಬರವಣಿಗೆ: ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ. ಎಸ್.

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರತಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ: ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್.

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರತಿ ಉತ್ಪಾದನೆ: ರವಿ ಮಡೋಡಿ, ಡಾ. ಪ್ರದೀಪ್ ಸಾಮಗ, ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ, ಅಶ್ವಿನಿ ಹೊದಲ

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕಾಶನ: ರವಿ ಮಡೋಡಿ, ಡಾ. ಪ್ರದೀಪ್ ಸಾಮಗ, ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ